

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Francisci Tvrriani Societatis Iesv, Aduersùs Magdeburgenses Centuriatores pro Canonibus Apostolorum, & Epistolis Decretalibus Pontificum Apostolicorum, Libri Quinq[ue]

Torres, Francisco de

Coloniae, 1573

VD16 T 1629

Cap. XIX. Responsio ad accusationem epistolae Aniceti de radendo caput Clericis in modum sphaerae: & de propria ratione tonsurae: & quòd tonsura non pertineat ad traditionem hominum, quam Apostolus ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-29685

paschali, & de aliorum dierum, ad ieiunia & lectiones scripturarum in ecclesia, obseruatione.

Responsio ad accusationem epistolæ Aniceti: de radendo caput Clericis in modum spheræ: & de propria ratione tonsuræ: & quòd tonsura non pertineat ad traditionem hominum, quam Apostolus in epistola ad Coloss. damnat: sed ad traditionem hominum secundum Christum, quam probat. Et de exemplis traditionis hominum, quam damnat. & inter multiplices rationes & Theorias tonsuræ Christianorum, quæ sit propria ratio eius in Clericis.

Cap. 19,

Accusant postremò Magdeburgenses in episto. Aniceti, quòd iubeat Clericis radere caput in modum spheræ. Hac enim accusatione existimârunt posse authoritatem detrahere toti epistolæ, in qua de ordinatione episcoporum continetur, & de Patriarchis constitutis à sanctis Apostolis, & de episcoporum iudicijs, secundum traditionem Apostolicam Romano Pontifici reseruatis, quæ quo sunt grauiora, quàm illud de tonsione capitis, tanto sunt istis odiosiora. Sed videamus paulisper, quid isti de tonsura capitis Clericorum obijciant, & quid Pontifex Anicetus statuat: ac causam cum causa conferamus, si fortè errorem agnoscant. hanc enim constitutionem Magdeburgenses ad traditiones humanas, & ad corruptionem doctrinæ de libertate Christiana, & ad laqueos conscientiæ pertinere dicunt, ad quod caput multa, ad quæ iam suis locis responsum est, similiter retulerunt: vt hoc deinceps, ad quod ordine respondemus, referunt. ac primùm quidem illud repræhêsores istos meminisse hîc oportebat, quod beatus August. lib. 2. de doctrina Christiana scripsit, commoda & necessaria hominum cum hominibus instituta esse, quæcunque in habitu & cultu corporis, ad sexus vel honores discernendos differentia placuit. Quare qui hoc de raso capite Clericorum repræhenderunt, si rationi locum dedissent, hoc docere debebant, neque commodum esse, neque necessarium ad discernendum eorum honorem & gradum à laicis: quod cum non fecerint, quia neque potuerunt, satis hoc eos calumniæ conuincit. sed recitemus, quæ Pontifex Anicetus ad episcopos Galliæ scripsit. Prohibete, inquit, fratres, per vniuersas regionum vestrarum ecclesias, vt Clerici, qui laicis & simplicibus, virtutis, honestatis, pudicitie & grauitatis exemplar esse debent, ac seipso tanquàm signum purioris vitæ, rudioribus ad imitationem prudenter exhibere, iuxta Apostolum, comam nõ nu-
I. Cor. II.

G g g g nũs

nus Anicetus. Intellexerant ergo episcopi Gallie iam inde à principio, quàm esset necessarium, quo clerici omnes honestius & innocentius uiuerent, essentque (quod maxime episcopis ac presbyteris conuenit) exemplum fidelium, sicut Apostolus ad Timotheum scripsit, in conuersatione, in charitate, in fide, in castitate: quàm necessarium, inquam, esset, ut habitu à laicis discreti essent, id est, ut esset talis uniuersus habitus, qui clericos Deo propriè dedicatos, & ministerio eius adscriptos deceret, quo semper & omni loco admonerentur, ut sicut eorum cultus & habitus differt à cultu laicorum, qui negocijs & curis huius mundi implicantur, & cogitant que mundi sunt, quomodo placeant vxoribus: sic quoque vita & conuersatio clericorum non esset qualis secularium, sed multo religiosior & honestior, ut ministros sanctæ ecclesiæ deceat. Cùm igitur non nutrire comam omnibus etiam laicis conueniat, secundùm Apostolum, ipsa etiam natura docente, turpe esse nutrire comam, (quod enim in lege, quæ velamen habebat, quousque veniret Christus finis legis, & summa omnis voti, Nazaræi comam sine ignominia iussu Dei nutriebant, donèc compleretur votum, umbra erat futurorum) consentaneum rationi fuit, & diuinè institutum, ut reuelata veritate per euangelium, clerici non solum non nutrent comam, quod laicorum quoque est, ut dixi, sed paulùm etiam in summa parte capitis raderent, ut potè supra gradum laicorum positi: ita ut non solum orent aperto capite, quod laici quoque secundùm Apostolum facere debent, sed etiam aliquantulum raso, quod quidem nec in alia parte capitis, nec alia forma decentius & aptius fieri potuit, quàm in modum spheræ. Etenim si vir, secundùm Apostolum, non debet velare caput suum: quia, inquit, imago & gloria Dei est, & eadem ratione non debet nutrire comam, quia nutrire comam, est quoddam velare, cùm debeat clericus propter gratiam, quæ data est illi per impositionem manûs, studere, ut sit magis expressa imago & maior gloria Dei, id est, ut sit illi magis subiectus. hoc enim pertinet ad gloriam Dei, ut hoc loco Photius Constantinopolitanus in scholijs Pauli interpretatus est. Nihil ergo neque rationi, neque naturæ, neque scripturæ accommodatius, neque congruentius institui potuit, quàm ut clerici non solum non nutrent comam, quod laicis quoque prohibitum est, sed insuper modicum etiam capitis in summo, decorata rotunditate raderent ad recordationem maioris subiectionis, quam Deo pro dignatione maioris gradûs debent, ut iam quod significat impositio manûs, per quam datur gratia hierarchicè ordinatis, significat enim, ut tradit diuinus Dionysius, esse eos specialiter sub manu Dei protegente, à quo donum acceperunt, & cui subiecti in omni ministerio ecclesiastico, & omni actione tantquam duci esse debent: Hoc, inquam, ipsum significet illa tonsura parua rotunda in vertice capitis, ubi manus imponuntur in ordinatione, sic etiam Nicena synodus secunda intellexisse videtur, cùm capite 14. prohibuit, nè essent in ecclesia lectores, qui sine impositione manûs tonsuram habere-

Quid coma
Nazaræorum
significaret.

Photius Con-
stantinop.

Dionysius
Areopag.

Nicena Syn-
odus 2.

rent

rent, quasi esset tonsura index impositionis manûs, vt in quo non esset impositio manûs, tonsura esse non posset. Sed reuertamus ad Paulum, & videamus, postquam præcepit viris non nutrire comam, & orare in ecclesia aperto capite, & mulieribus velato, quid ad persuadendum subiunxerit: Si quis est, inquit, contentiosus, nos talem consuetudinem non habemus, nec ecclesiæ Dei: satis valida, inquit Theodoretus, ratio ad permouendos ac flectendos etiam pugnacissimos, & cõtionis studiosissimos. ait enim non solum sibi hoc videri, sed omnibus ecclesijs Dei. Idem nos nunc exemplo Pauli vobis Magdeburg. & cæteris omnibus Luteranis respondemus, si pergitis contentiosi esse, & huiusmodi tonsuras clericorum tollere & improbare, Nos talem consuetudinem nõ habemus, nec ecclesiæ Dei. Lustrate ecclesias Hispaniarum & Galliarum, immò totius Occidentis, ac vestræ etiam nationis, quas hodiè in Germania catholici habent tali clericorum habitu & tonsura, quali eas ipsas ecclesias Patres ac maiores vestri, à quorum fide recessistis, habuerunt. An si leuis fuisset, ac non potius grauissima hæc ratio consuetudinis ecclesiarum, eam Apostolus spiritum Dei habens, ad retundendam contradicentium pertinaciam de coma viris non nutrienda, produxisset? quæro, vndè Galli consuetudinè acceperunt, quam hodiè in radenda summa parte capitis in modum spheræ omnes, qui impositionem manûs in ordinatione acceperunt, religiosè & ecclesiasticè seruant? vndè, inquam, nisi à sancto Aniceto martyre & Pontifice, cuius epistola vsque in hodiernum diem seruata est? in quam quidem tunc fortassis aliquid ad obijciendũ habere videremini, si quod in ea sanctus Pontifex Episcopis Galliarum scripsit & iussit de distinguendo habitu clericorum à laicis, sicut iidem Episcopi, vt ex ipsa epistola perspicui potest, petierant, & de radendo insupèr caput in modum spheræ, vsque in hodiernum diem non omnes summa religione seruarent. Quòd si hanc constitutionem, cum ratione alioqui, & natura, ac scriptura, vt do cui, congruentem: quia tamen non sit in scriptura sancta, reijcitis, & vbi scriptum sit, vt radatur caput, quæritis: ego vicissim quæro, vbi scriptum sit, vt non radatur: sic enim antiquissimus author & acerrimus traditionũ defensor Tertullianus, in lib. de corona militis, ab ijs, qui quærebant, vbi scriptum esset, vt nõ coronemur more Gentilium, quæ erat quoq; Apostolica traditio: rursus item quærit, vbi scriptum sit, vt coronemur? exostulantes enim, inquit, scripturæ patrociniũ in parte diuersa, præiudicant suæ quoq; parti, scripturæ patrociniũ adesse debere. Nã si idè dicetur coronari licere, aut in hac quæstione licere non radi clericos, quia scriptura nõ prohibeat: equè, inquit, retorquetur, idè coronari non licere, & in nostra quæstione, licere radi, quia scriptura non iubeat coronari, sicut neque iubet non radi. Quid, inquit, faciet disciplina? an vtrunque reijciet, quasi neutrum præceptum sit? sed, quod non prohibetur, vtrò permissum est: immò prohibetur, quod non vtrò est permissum, & quandũ per hanc lineam ferram reciprocabimus,

Gggg 2 habentes

*Tonsura index
impositionis
manûs, secundum
synodum
Nica. 2.*

*1. Cor. 11.
Theodoretus.*

Quid respondendum sit secundum Apost. Magd. si pergant tonsuras clericorum improbare.

habentes obseruationem inueteratam, quæ præueniendo statum fecit? hæc si nulla scriptura determinauit, certè consuetudo corroborauit, quæ sine dubio de traditione manauit, quomodò enim vsurpari quid potest, si traditum priùs non est? etiam in traditionis obtentu exigenda est, inquis, auctoritas scripta. Ergò quæramus, an & traditio non scripta, non debeat recipi? planè negabimus recipiendam, si nulla exempla præiudicent aliarum obseruationum, quæ sine vllius scripturæ instrumento, solum traditionis titulo, exindè consuetudinis patrocinio vindicamus. Hæc eruditissimus & acutissimus Tertullianus, quibus vt illos in corona militis refutanda reuicuit, sic nos, duobus verbis mutatis in tonsura clerici defendenda, istos reuincimus. Præterea dicite mihi, cùm Paulus scripsit Tito, vt

Tit. 1. corrigeret quæ deessent, & constitueret presbyteros per ciuitates, si non permittebat, vt vllas constitutiones quanuis vtilis & sanctas sanciret, neque consuetudinem vllam, licèt sanctam & commodam, introduceret, nisi, quæ in scriptura ostendi posset: cur non dixit, reliquisse illum, vt quæ iam constituta essent & correctæ, seruari faceret: sed potiùs dixit, reliquisse illum, vt si quæ deessent præter correctæ & iam constituta, illa insupèr corrigeret? Hoc enim significat præpositio in hoc verbo *ἐπιπροσθεῖν*, sicut in verbo *ἐπιπροσθησάτω* significat præter diuisionem factam insupèr di-

*Apollonius
Gramma.*

uidere, vt Apollonius Grammaticus notauit. Si quæcunque opùs erant, in illa ipsa ad Titum epistola scribebat, cur ait nunc, Vt quæ desunt, corrigas? an non satis apertè significat, non omnia à se constituta esse, quæcunque Cretensibus opùs esse poterant? nec enim, vt ait sanctus Epiphanius libro tertio tomi primi contra hæreses, scribens aduersùs Aërium, omnia statim Apostoli constituere potuerunt. Igitur cùm Apostolus Tito præcipiebat, vt quæ deessent siue laicis, siue clericis, ad viuendum vt decebat, ea Constitutionibus & regulis corrigeret, siue ad cultum & habitum, siue ad aliud quid pertinerent: an laqueos conscientijs iniicere, & libertatem Christianam corrumpere præcipiebat? aut quomodò corrigi poterant, nisi nouis Constitutionibus? quas vos inuidioso verbo traditiones humanas vocare soletis, vt dum sic vocatis, tales esse credant ij, quos decipitis, quales erant, quas Paulus Apostolus in epistola ad Co-

Epiphanius.

Coloss. 2.

lossen. eodem verbo exprobrat pseudoapostolis, cùm ait: Videte, nè quis vos decipiat per philosophiam & inanem fallaciam, secundùm traditionem hominum, secundùm elementa huius mundi, & non secundùm Christum. De philosophia enim inani fallacia permixta, loquitur Apostolus, qualis erat illa multorum Gentilium philosophorum, de quibus Clemens Alexandrin. doctissimus author in sexto libro Stromatum, Alia, inquit, suffurati sunt ex nostris, alia malè audièrunt: in alijs autem aliqua quidem dixerunt, imitantes, sed ea non reddiderunt perfectæ: alia quidem humana coniectura & ratione, in quibus etiam labuntur. Haftenùs Clemens.

Clem. Alexã.

*Cuius modi
sit traditio*

De huius modi ergò hominum traditione & doctrina fallaci loquebatur

batur Apostolus, qualis erat eorū, qui (vt ex ijs, quæ paulò pòst dicit Apostolus, intelligi potest) ex natura ac proprietatibus eorum, quæ lege Moyses interdicta erant, nè ederentur, docebant esse adhuc in nouo testamento ab eis abstinendum, vt sue, verbi gratia, quia sus (vt beatus Polycarpus in epistola ad Philipenses scripsit) cum vescitur, non agnoscit dominū: cum autem esurit, tunc grunitu vocat dominum: & rursū, si accipiat aliquid ad vescendum, iterū grunitū sistit. est quidem hæc natura suis, fatemur: falsum tamen est, vetare Moysen suilla vesci propter hanc proprietatem veram, quæ ex natura suis existit, quæ sic est ex elementorum concretionem composita ac temperata. immò in spiritu locutus est Moyses, sicut idē Polycarpus in eadem epistola ait: iusitq; non vesci sue, id est, non adhærere ijs, qui instar suum tantisper dum voluptatibus perfruuntur, Domini sui, tanquàm ingrati, immemores sunt: cum verò egent, tunc Deū agnoscunt. Ipsa verò carne suilla vesci Moyses secundū literam Iudæis prohibuit, propter duritiam eorum & vmbra futurorū, quæ vmbra cum iam præterierit, necesse est, vt simul lex illa de non vescendo, desita sit. similis ratio est in alijs cibis prohibitis, vt sepia, muræna, polypo, quorum natura ac proprietas est, vt idem Polycarpus notauit, non quidem natate, vt alij pisces natāt, sed potiùs in ipso fundo tenebricoso & in terra habitare. Verū non propter hanc naturam, vt illi falsò philosophabatur, Moyses eis vesci prohibebat, quasi nunc propter eandem causam abstinendum esset, siquidem eorum natura non sit mutata, quin potiùs in spiritu prohibere voluit semper, cum ijs versari, qui ad profundum impietatis instar illorū pisciū descendissent. reuera autem ab illorum esu, tanquàm ab immundis, Iudæos tunc propter eorum duritiam arcebat, vt (sicut ait Clemens in sexto libro de constitutionibus Apostolorum) dum eiusmodi obseruationū vinculis, in cibis scilicet & potibus, ac varijs baptismatibus, vt Apostolus ait, & alijs huiusmodi alligati tenebantur, & supplicijs propter transgressiones eorum erant obnoxij, Dei, qui eiusmodi vincula iniecisset, recordaretur, quousque veniret liberator, qui est Christus Saluator noster, qui nos à maledicto legis soluit, & legem impleuit, & illis iudicialibus ac ritualibus partim sublatis, partim mutatis, legem naturalem non sustulit, sed confirmauit. Erant ergo illa vetera futurorum vmbra, id est, vmbra Christi liberatoris, & vmbra eorum, quæ ad legem libertatis pertinent. Quod ergo Apostolus dixit, Videte, nè quis vos decipiat per philosophiam & inanem fallaciam secundū traditionem hominū, secundū elementa mundi huius, & paulò pòst, interiectis paucis, Nemo, inquit, vos iudicet in cibo & potu, & neomenia & cetera. clarè iam docuit ista esse, in quibus quidam falsò philosophari volebant, quasi propter causas aliquas & proprietates naturales ea essent obseruanda. Sed dicite mihi Magdeburgenses, qui eiusmodi traditionem hominum sustulit & damnauit, quam Apostolus vocat traditionem hominum per philosophiam secundū inanem fallaciā,

hominū, quæ
Apost. in epis
tol. ad Colos.
condemnat.
Polycarpus ad
Philip.

Clemens Ro.

Quæ causa tā
multiplicium
obseruationū
de cibis &
potibus in
vetere lege.

Colos. 1.

Quod traditi-
onem hominū
secundū Chri-
stum probet
Apostolus.

Augustinus
ad Casulanū

Basilius.

Ephē. 5.

1. Cor. 11.

Qui sint au-
thores, esse ex
apostolica tra-
ditione tonsu-
ram clericorū.

& elementa mundi, & non secundam Christum: an non clarè reliquit & p-
bavit traditionem hominum secundum Christum? quorsum enim dixit
set, secundum traditionem hominum, & non secundum Christum, si nul-
la esse poterant traditiones hominum non secundum elementa mundi, sed
secundum Christum? Igitur qui tonsuram clericorum, tanquam traditio-
nem hominum accusant, doceant hanc traditionem hominum, non esse se-
cundum Christum: aut si ipsi docere non possunt, cedant nobis, qui doce-
mus esse eam secundum Apostolum, qui spiritum Christi habebat. In Pau-
li enim locum, de coma non nutrienda viris, intuens Anicetus, scripsit ad
episcopos Gallia, vt clerici, iuxta Paulum, comam non nutrent: & desu-
per caput in modum sphaerae raderent. Quarè si scribit pater Augustinus
in epistola ad Casulanū, loquens de varijs ritibus ecclesiasticis: In ijs rebus,
de quibus nihil statuit scriptura diuina, morem populi, vel statuta maiorum
pro lege tenenda esse, quid illum de sphaerica tonsura clericorum in summa
parte capitis, dicturum fuisse putatis, cuius est omnium ecclesiarum totius
mundi cōsuetudo, & statutum Apostolici Pont. tum etiam aliquid in scri-
ptura affine & cognatum de non nutrienda coma? beatus quoq; Basilius in
regulis breuioribus cap. 1. in ijs, quæ in sacris literis non sunt scripta, neces-
sè esse ait, alijs subijci propter Deum. Quod si Apostolus præcepit, inqui-
ens: Subiecti inuicem estote in timore, quanto magis subiectos nos esse
oportet ecclesiasticæ consuetudini omnium ecclesiarū? quod quidem satis
docuit Apostolus, cum contentiosis & non obedientibus, in ritu virorum
de non nutrienda coma, & mulierum de velando capite, autoritatē con-
suetudinis Ecclesiarum Dei obiecit. Nos, inquit, talem consuetudinem
non habemus, nec ecclesie Dei. Illud præterea aduertendum est, quod Ani-
cetus pontifex per epistolam ad episcopos Gallia, ipsis & eorum clericis
præcepit, non hoc eum statuisse primū, facile iudicari posse ex reliquis ec-
clesijs tum Orientis, tum Occidentis. siquidem vbiq; terrarum clerici
summum capitis sphaericè, id est, rotundè radant, quod ex Apostolica tra-
ditione profectum fuisse, non potuit ignorare pontifex Anicetus, qui Po-
lycarpum beati Ioannis euangelistæ discipulum Romæ vidit. Esse autem
hanc traditionem Apostolicam, testati sunt ante nongentos annos sanctus
Isidorus Hispalensis, & eum secutus Rabanus Maurus, author sui seculi
eruditissimus, item Ceolfridus Abbas in epistola ad Naitanum regem Pi-
ctauorum in Britannia, quæ est in quinto libro historię Anglicæ venerabi-
lis Bedæ, ex Græcis verò Germanus Constantinopolitanus in libro de my-
sterijs sacris. Quod verò alij aliam rationem huius Apostolicæ traditionis
& ecclesiasticæ consuetudinis in huiusmodi tonsura clericorum, quam
vulgò coronam vocant, attulerint, nihil refert eiusdem mysterij varias &
multiplices theorias esse, ex quibus illas semper antependas esse iudico,
quæ cum ratione, cum natura, & cum scriptura magis consentiunt: in quo
quid mihi videretur, dixi supra. Neque verò, quia rationes traditionis
huius

huius attuli, quas assequi potui, si nullam assequi potuiffem, idcirco minùs firma traditio esset. sic enim idem Tertullianus in eodem libro de corona militis, de quo paulò ante memini, scripsit. Porro cum quæritur, cur quid obseruetur, obseruari interim constat. Ergò neq; nullum, nec incertù videri potest delictum, quod cõmittitur in obseruatione suo iam nomine vindicandam, & satis authoratam consensùs patrocinio, planè, sic tamè, vt ratio quærenda sit, sed salua obseruatione, nec in destructionem eius, sed in ædificationem potiùs, quo magis obserues, cum fueris etiam de ratione securus. Conuenit præterea cum theoria & ratione, quã attuli, vt hoc quoq; addam, nomen ipsum Papalytræ, quo hodiè in ecclesijs Orientis vulgò tonsuram clericorum vocari audio, quia episcopi & presbyteri per manùs impositionem, quæ super caput fit, cuius symbolum, vt antè dixi, est clericorum tonsura, gratiam potestatis acceperunt in ordinatione ad mysteriù redemptionis nostræ, in mystici panis & vini consecratione celebrandum. Lytron enim precium redemptionis significat, & sacerdotes vocant papas. Hæc ergò gratia sacerdotibus data per impositionem manùs super caput eorum, & per orationem consecratoriam, quia spiritualis est, & oculis videri extrinsecùs nõ potest, & opus erat, vt signo quopiam laicos à sacerdotibus discernere possemus, non potuit à sanctis Apostolis, neq; rationi, vt sæpiùs dicam, neq; naturæ, neq; scripturæ conuenientius & aptius signum reperiri & institui, q̃ huiusmodi spherica tonsura in vertice capitis. Hanc gratiam potestatis verum cibum & verum potum mystici conuiuij, id est, mysteria corporis & sanguinis per mysticam benedictionem cõficiendù, ad replendas animas sempiterna lætitiã, cuius potestatis est index tonsura capitis, vocãsse videtur Esaias lætitiã sempiternam super caput eorù, cum de sacerdotibus noui testamenti prophetaret, vt nos in lib. 2. de hierarchicis ordinationibus cap. 8. collato euangelio, demonstrauimus. Non enim de capite cõmuni omnium Christianorù, qui est Christus, loquitur Propheta, sed de capite proprio sacerdotis cuiusq; in quo per impositionem manùs sacerdos tantùm ad hanc lætitiã mysteriorum efficiendam ordinatur. hac ratione cõsistit nobis sacerdotibus in lætitiã, vt ait Germanus Constantinopolitanus, quod legitur factum esse Petro Principi Apostolorum à gentibus, vt quasi amenti & insano caput ei ad irrisionem raderetur: etsi alij non à Gentilibus, sed sponte sua attonsum esse aiunt, ad recordationem passionis Christi, cuius capiti spinea corona imposta fuit. Sed hæc recordatio, cõmunis omnium Christianorù esse debet, vt illud quoq; omnium nostrùm cõmune est, veditos fuisse sub peccato & imperio diaboli, vt inimicos Dei, tanq̃ sub corona, vt olim hostes à Romanis vendebantur: item liberatos esse per Christù regem nostrum, cõmune est omnium fidelium, præterea etiam, esse regale sacerdotium, spirituale videlicet, commune est omnium Christianorù ex baptismo: item esse Nazareos spirituales, qd verbũ

Quomodò in
Ecclesia Græ
corum vocet
quam nos co
ronã, & qua
ratio nominet.

Esa. 62

Germanus
Constantinop
polit.

lat.

sanctos significat, qui debemus non nutrire comam, sed potiùs tondere caput, postquam Christus caput nostrum venit, in quo completum est votum & promissio Patribus facta, ac velamen legis sublatum, comune est omnium laicorum fidelium: ut iam his de causis non sit clericorum propria corona, sed sit propria ex sola ordinatione. Sola itaque impositio manus restat, quæ ut propria clericorum est, ita eorum est propria tonsura capitis in vertice, quæ ad illam propriè significandam, Apostolicè instituta est. & hæc hæc hactenus. Deinceps de testibus.

Responsio ad id, quod Magd. de Eusebio Casarensi, & Hieronymo, ac Damaso obijciunt, quod de epistolis Pontificum Apostolicorum non meminerint. & de quibus epistolis Damasus mentionem fecerit, & de modo, quo vitas pontificum scripsit. Cur Leo III. de epistolis pontificum Apostolicorum non meminerit, ubi aliorum posteriorum pontificum epistolas commemorat. Item de decretis harum epistolarum, quæ Gratianus in suo volumine decretorum, earum authoribus assignavit, & de decretis quibusdam epistolarum, quæ in ipsiis epistolis, ex quibus ab eo citantur, non reperiuntur. Item de vno tantum teste à Magdeburg producto ad dicendum testimonium contra epistolas pont. & quid ille contra Hieronymi & Damasi, quos citat, sententiam sinxerit, ut differentiam episcoporum & presbyterorum tolleret.

Cap. 20.

Confutatis iam, quantum mediocri diligentia potuimus, quæcumque in criminibus contra epistolas priscorum pontificum Centuriatores obiecerunt, aggrediamur locum de testibus, quos in easdem epistolas produxerunt: quorum testimonio, ut quibus maximè confidebant, in extrema parte accusationis suæ recitarunt, ne vllas partes boni accusatoris præuaricando prætermitterent. Respondebo igitur hic prius de vestris testibus, postea de nostris. Eusebius, inquitis, earum epistolarum mentionem non facit, neque Hieronymus: cum tamen alia scripta, cuiuslibet

“ magni doctoris scrupulosè etiam annotare soleant.] Ecquod istud genus est producendi testes, qui nihil dicant, neque dicere possint, quia de quibus ijdem rogantur, nihil audierint? Sed nec illud mirum videri debet,

Quod aliquando scripta paruo tempore obliuerentur. non omnia omnium scripta, ad notitiam vel manus Eusebij, aut Hieronymi venisse. immò nonnunquam interuallo non ita loginquo scripta, etià obsolescunt, & tanquam oblitterata, nouis cedunt: quæ difficile sit postea, etsi maximè velis, reperire. Epimenides poeta alioqui celebris, post quinquaginta annos à multis non cognoscebatur, ut Marcus Varro lib. 6. de lingua Latina testatur. Teucer Liuij post decem annos à multis item ignorabatur. Sed neque scriptoris industria, ait idem author, reprehendenda est, quòd Herois tritauum aut atauum non potuerit reperire, cum

Marc. Varro.